

Briselē, 2023. gada 11. jūlijā
(OR. en)

11132/1/23
REV 1

ECOFIN 658
UEM 192
SOC 484
EMPL 335
COMPET 679
ENV 758
EDUC 271
RECH 303
ENER 394
JAI 904
GENDER 135
ANTIDISCRIM 129
JEUN 173
SAN 410

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	11132/23
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 603 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Čehijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2023. gada konverģences programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 603 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Čehijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Čehijas 2023. gada konverģences programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ³, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Čehiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.
- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Čehija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 1. jūnijā. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 8. septembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Čehijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Čehija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

⁶ ST 11047/2021 INIT; ST 11047/2021 ADD 1; ST 11047/2021 ADD 1 COR 1.

- (10) Čehija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 8. panta 1. punktu 2023. gada 13. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada 28. aprīlī – savu 2023. gada konverģences programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Čehijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Čehiju publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Čehija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Čehija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Čehijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

- (12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļinātu pārskatu par Čehiju un rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā. Komisija secināja, ka Čehijā nav makroekonomikas nelīdzsvarotības. Konkrēti, neaizsargātība ir saistīta ar cenu konkurenci un mājokļu cenām, taču nākotnes perspektīvā tā, visticamāk, būs ierobežota, jo mājtsaimniecību parāds ir ierobežotā apmērā un ir paredzams, ka inflācija būtiski – straujāk nekā vidēji Savienībā – palēnināsies. Ekonomiku spēcīgi ietekmēja enerģijas cenu satricinājums ātri pieaugošas inflācijas apstākļos. Inflācijas paātrināšanos ir veicinājusi arī vaļīga fiskālā nostāja, kas īstenota kopš Covid-19 pandēmijas. Kaut arī vispārējais cenu spiediens joprojām ir augsts, ir paredzams, ka daļēji atjaunosies cenu konkurence enerģijas cenu krituma apstākļos, un nav tūlītēju problēmu ārējai ilgtspējai. Paredzams, ka inflācija palēnināsies ievērojami straujāk nekā vidēji Savienībā. Taču, ja inflācija saglabāsies, tā varētu radīt zināmus riskus Čehijas konkurētspējai. Nesenās tekošā konta pasliktināšanās dēļ ir nepieciešama cieša turpmākā uzraudzība. Pēdējos gados ir strauji pieaudzis pieprasījums pēc mājokļiem, kuru veicināja zemas procentu likmes, liels ienākumu pieaugums un mīkstināti makroprudenciālie pasākumi, un mājokļu piedāvājums nevarēja turēt līdzi pieprasījumam. Pandēmijas laikā mājokļu cenas palielinājās straujāk, taču 2022. gada vidū šis pieaugums sāka pierimt, kam par iemeslu bija augstākas procentu likmes un stingrāki kredītēšanas nosacījumi. Tomēr šķiet, ka riski būtiskai mājokļu cenu korekcijai ir zemi, mājtsaimniecību parāds ir ierobežotā apmērā un banku nozare ir stabila. Taču vēl aizvien ierobežots piedāvājums vidējā termiņā varētu arī turpmāk būt iemesls cenu kāpumam. Jāturpina inflācijas ierobežošanas centieni. Lai strauji samazinātu inflāciju, ir būtiski jāpalēnina pieprasījuma pieaugums, ko savukārt var panākt, īstenojot pietiekami stingru monetāro un fiskālo politiku.

- (13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Čehijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,1 % no IKP 2021. gadā līdz 3,6 % no IKP 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds palielinājās no 42,0 % no IKP 2021. gada beigās līdz 44,1 % no IKP 2022. gada beigās. 2023. gada 24. maijā Komisija izdeva ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija aplūkots Čehijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsaucē vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Atbilstīgi 2023. gada 8. marta paziņojumam Komisija nav ierosinājusi 2023. gada pavasarī sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Pēc tam Komisija paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Čehijai tas būtu jāņem vērā 2023. gada budžeta izpildē un 2024. gada budžeta sagatavošanā.
- (14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi fiskālās politikas ieņēmumus samazinošie pasākumi 2022. gadā cita starpā bija akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un dīzeļdegvielai, uzņēmumiem piemērojamā autoceļu nodokļa atcelšana un tās papildu maksas samazināšana, kas galalietotājiem jāmaksā par atjaunīgo enerģiju; savukārt šādi fiskālās politikas izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija vienreizējs maksājums enerģijas rēķinu samazināšanai ("ietaupījumu tarifs"), atbalsts augstu enerģijas cenu skartajai rūpniecībai un vienreizējs pabalsts bērniem. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 0,7 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,3 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 2,0 % 2021. gadā līdz 0,1 % no IKP 2022. gadā.
- (15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Čehijai ⁷ 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.

⁷ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 10. lpp.).

- (16) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ⁸ 2022. gadā bija kopumā neitrāla, proti, – 0,1 % no IKP, kā ieteikusi Padome. Čehija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu, tostarp ar investīcijām, ko finansē no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 1,1 % no IKP (1,1 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju ⁹. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP. Tāpēc Čehija pietiekami kontrolēja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu. Tādējādi Čehija saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome.
- (17) 2023. gada konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs atbilst Komisijas 2023. gada pavasara prognozei. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 0,1 % un 2024. gadā – par 3,0 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir paredzēts līdzīgs reālā IKP pieaugums, proti, par 0,2 % 2023. gadā un par 2,6 % 2024. gadā.

⁸ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

⁹ Citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem bija ekspansīva ietekme 0,4 procentpunktu apmērā no IKP, ko cita starpā iespaidoja maksājumi Čehijas Pastam par universālo pasta pakalpojumu sniegšanu 2018.–2022. gadā.

- (18) Valdība savā 2023. gada konverģences programmā plāno, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 3,5 % no IKP 2023. gadā. Nelielais samazinājums 2023. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus izdevumus, piemēram, subsīdijas, kas saistītas ar enerģētikas atbalsta pasākumiem, vai lielākus bruto ieguldījumus pamatkapitālā, kurus kompensē mazāks pieaugums citos izdevumu posteņos un lielāki ieņēmumi no Savienības fondiem. Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 44,1 % 2022. gada beigās līdz 43,5 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 3,6 % no IKP. Tas atbilst 2023. gada konverģences programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 42,9 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir izskaidrojama ar prognozēto nominālā IKP lielāku pieaugumu.

(19) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ir pasākumi, kuru darbības termiņš pagarināts pēc 2022. gada (jo īpaši: papildu maksas, ko galalietotāji maksā par atjaunīgo enerģiju, samazināšana un akcīzes nodokļa samazinājums dīzeļdegvielai), un jauni pasākumi, piemēram, elektroenerģijas un gāzes cenu griesti un atbalsts siltumapgādes nozarē. Šo pasākumu izmaksas daļēji tiek kompensētas ar nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, ar nodevu, ko elektroenerģijas ražotāji maksā par ieņēmumiem, kuri pārsniedz konkrētu cenas līmeni, un ar nodokli par negaidītu papildu peļņu, ko uzliek uzņēmumiem, kuri darbojas elektroenerģijas un gāzes ražošanas un tirdzniecības jomā, kā arī fosilās degvielas ieguves, degvielas un naftas ķīmijas nozarē. Ņemot vērā šos ieņēmumus, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas 2023. gadā būs 1,3 % no IKP ¹⁰. Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām vai uzņēmumiem, un tajos nav pilnībā iestrādāts cenas signāls, kas rosinātu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹¹, veidos 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka salīdzinājumā ar 2022. gadu budžeta izmaksas saistībā ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām samazināsies par 0,1 procentpunktu no IKP.

¹⁰ Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹¹ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Čehijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 19. lpp.).

- (20) Savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā Padome ieteica Čehijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ¹², ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām māsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Čehijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Čehijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.
- (21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs bremzējoša (+1,4 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā būs bijusi kopumā neitrāla (-0,1 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,2 % no IKP. Tas ietver mērķorientēto atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu 0,1 % no IKP apmērā māsaimniecībām un uzņēmumiem, kuri ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tas ietver arī zemākas izmaksas saistībā ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas (0,1 % no IKP). Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā atbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 1,6 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju 0,5 procentpunkta apmērā no IKP ¹³. Tāpēc Čehija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām un enerģētiskajai drošībai, piemēram, pasākumus energoefektivitātes uzlabošanai sabiedriskajās ēkās vai investīcijas dzelzceļā vai digitālajos pakalpojumos, kuras daļēji tiek finansētas no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

¹² Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Čehijas potenciālās izlaidis pieauguma aplēse vidējā termiņā (10 gadu vidējais rādītājs), kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 13,3 %.

¹³ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP.

- (22) Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 2,9 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā galvenokārt saistīts ar enerģētikas atbalsta pasākumu pakāpenisku izbeigšanu, kā rezultātā samazinās subsīdijas, un ar sociālo maksājumu mazāku palielinājumu salīdzinājumā ar nominālā IKP pieaugumu. Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 44,0 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 3,0 % apmērā no IKP. Tas kopumā atbilst 2023. gada konverģences programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 43,1 % 2024. gada beigās.
- (23) 2023. gada konverģences programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt lielāko daļu no enerģētikas atbalsta pasākumiem. Komisija patlaban pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumu neto izmaksas 2024. gadā būs 0,0 % no IKP salīdzinājumā ar 1,3 % no IKP 2023. gadā. Minēto aplēšu pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

- (24) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁴. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus un nepieciešamību samazināt deficītu zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības 3 % no IKP, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,5 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu ¹⁵ pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 6,0 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tas arī palīdzēs samazināt pamatinflāciju, kas ievērojami pārsniedz Savienības vidējo rādītāju un saglabājoties varētu izraisīt konkurētspējas zudumu. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,3 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas ir zem 2024. gadam ieteiktā maksimālā pieauguma tempa.
- (25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 3,0 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa.
- (26) Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas samazināsies no 4,9 % no IKP 2023. gadā līdz 4,4 % no IKP 2024. gadā. Zemākas investīcijas atspoguļo zemākas valsts finansētās investīcijas un investīcijas, ko Savienība finansē ar instrumentiem, kuri nav mehānisms.

¹⁴ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

¹⁵ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus un cikliskā bezdarba izdevumus.

- (27) 2023. gada konverģences programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 2,4 % no IKP 2025. gadā un 2,2 % līdz 2026. gadam. Tāpēc tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā samazināsies zem 3 % no IKP. Saskaņā ar 2023. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 44,0 % 2024. gada beigās līdz 45,0 % 2026. gada beigās.
- (28) Čehija saskaras ar vidēja termiņa un ilgtermiņa fiskālās ilgtspējas riskiem. Strukturālās bilances pasliktināšanos ir izraisījuši vairāki fiskālie pasākumi, kuri veikti pēdējos trīs gados un kuriem ir pastāvīga ietekme, tostarp iedzīvotāju ienākuma nodokļa bāzes samazinājums un vairākas sociālā nodrošinājuma izdevumu indeksācijas virs likumā noteiktā minimuma. Ar sabiedrības novecošanu saistīto izmaksu pieaugums rada papildu spiedienu uz fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā un ilgtermiņā. Paredzams, ka vecumatkarības koeficienta prognozētais divkārtējums ¹⁶ un pensionēšanās vecuma maksimuma noteikšana attiecībā uz laikposmu pēc 2030. gada izraisīs pensiju izdevumu pieaugumu no 8,8 % no IKP 2030. gadā līdz 11,4 % līdz 2050. gadam. Turklāt tiek prognozēts, ka sabiedrības novecošanas dēļ valsts izdevumi veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei līdz 2070. gadam pieaugs attiecīgi par 0,9 procentpunktiem un 1,7 procentpunktiem no IKP. Iespējamie pasākumi fiskālās ilgtspējas nodrošināšanai ilgtermiņā ietver pensionēšanās vecuma pielāgošanu paredzamā mūža ilguma pieaugumam, stimulu nodrošināšanu, lai palielinātu vecāka gadagājuma cilvēku līdzdalības līmeni, priekšlaicīgas pensionēšanās ierobežošanu, pensiju indeksācijas likmju pielāgošanu un darbaspēka piedāvājuma palielināšanu, lai nodrošinātu lielākus ieņēmumus par labu pensiju sistēmai.

¹⁶ Saskaņā ar 2021. gada maijā Komisijas publicēto 2021. gada ziņojumu par novecošanu.

- (29) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Čehijas atveseļošanas un noturības plāns patlaban tiek īstenots, lai gan pastāv zināmas kavēšanās risks. Čehija iesniedza vienu maksājuma pieprasījumu, kurš atbilst atveseļošanas un noturības plānā ietvertajiem 37 atskaites punktiem un mērķrādītājiem un kura rezultātā tika izmaksāti kopumā aptuveni 928 miljoni EUR. Lai nodrošinātu plāna savlaicīgu īstenošanu, ir vajadzīgi vēl lielāki administratīvo spēju uzlabojumi un svarīgāko reformu un investīciju prioritāšu noteikšana. Paredzams, ka 2023. gadā plāns tiks pārskatīts, veicot papildinājumu, lai iekļautu jauno *REPowerEU* nodaļu un ņemtu vērā neatmaksājamā atbalsta palielinājumu. Čehija 2023. gada 30. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu puda nodomu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu mehānisma ietvaros līdz 11 miljardu EUR apmērā. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Čehijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (30) Komisija visus Čehijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Čehijā.
- (31) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjaudājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un kohēzijas politikas programmā, Čehijā ir vairāki papildu problēmjaudājumi, kas saistīti ar mājokļiem, enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos.

- (32) Mājokļu pieejamība Čehijā pēdējos piecos gados ir bijusi viena no zemākajām Savienībā, un starp reģioniem bija vērojamas lielas atšķirības. Lielā mājokļu cenu kāpuma dēļ iedzīvotāju grupām ar vidējiem ienākumiem ir grūti iegādāties īpašumu. Tas ir veicinājis pieprasījumu pēc īrējama īpašuma, kā rezultātā tas ir kļuvis mazāk pieejams cenas ziņā. Turklāt nelielais sociālo mājokļu fonds nevar apmierināt pieprasījumu visām māsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un neaizsargātām māsaimniecībām (2020. gadā tas veidoja 0,4 % no kopējā mājokļu skaita, salīdzinot ar vidēji 7–8 % Savienībā ¹⁷), un pašreizējie mājokļa pabalsti netiek pietiekami izmantoti, kam daļēji par iemeslu ir administratīvais slogs, stigmatizācija un informētības trūkums. Rezultātā pēdējos gados ir palielinājies to ģimeņu skaits, kurām ir vajadzīgs mājoklis, un tas rada arvien lielākas izmaksas valsts budžetam un veselības aprūpes sistēmai. Covid-19 pandēmija un to cilvēku pieplūdums, kuri bēg no kara Ukrainā, ir vēl vairāk saasinājuši šīs iepriekš pastāvošās problēmas. Kohēzijas politikas finansējums joprojām ir svarīgs avots, ar ko finansē izmēģinājuma projektus un investīcijas sociālajos mājokļos, tādējādi veicinot sociālo aizsardzību un iekļaušanu. Tomēr, lai būtiski uzlabotu situāciju, ir vajadzīgi citi finansējuma avoti. Čehijā nav tiesību aktu un visaptveroša regulējuma sociālo mājokļu jomā, tāpēc ir grūti koordinēt sadrumstaloto politiku mājokļu jomā un noteikt valstu un reģionālo struktūru pienākumus. Stabils un ilgtspējīgs finansējums no valsts avotiem, kā arī tādu stimulu pieņemšana, kas vērsti uz īres vai kooperatīviem mājokļiem, palīdzētu palielināt cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu un nodrošinātu šādu centienu nepārtrauktību un paplašināšanu. Efektīvai koordinācijai būtu izšķiroša nozīme mājokļu piedāvājuma palielināšanā, esošo mājokļu rekonstrukcijā un atjaunošanā, kā arī brīvo dzīvokļu izmantošanā.

¹⁷ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) pieejamo mājokļu datubāze, <http://oe.cd/ahd>.

- (33) Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā sākuma Čehija ir reaģējusi uz valsts lielo atkarību no fosilās degvielas importa no Krievijas un dažādojusi savu gāzes piegādi. Piemēram, Čehija ir pārgājusi no pilnīgas atkarības no Krievijas gāzes piegādēm uz lielā mērā diversificētu gāzes piegādi no Norvēģijas un sašķidrinātas dabasgāzes (*LNG*) importu. Tomēr valstī nav samazinājies fosilās degvielas patēriņš, kā rezultātā tā ir pakļauta liela piegādes traucējumu un cenu kāpuma riskam, kas būtiski negatīvi ietekmē mājsaimniecības un rūpniecību. Dabasgāzes patēriņš Čehijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 17 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos 5 gados, pārsniedzot 15 % samazinājuma mērķrādītāju. Čehija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2022/1369 ¹⁸.
- (34) Atjaunīgās enerģijas izvēršanu Čehijā galvenokārt kavē regulatīvie ierobežojumi, atļauju piešķiršanas procedūras un ierobežotā sadales tīkla jauda. Čehija ir pavisinājusi uz priekšu vairāku regulatīvo problēmu novēršanā, piemēram, tā ir atcēlusi nepieciešamību pēc licencēm elektroenerģijas ražošanai un būvatļaujām mazāka apmēra fotoelementu iekārtu (līdz 50 kWp) uzstādīšanai, kā arī veikusi izmaiņas regulējumā, lai atvieglinātu iekārtu uzstādīšanu. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu enerģijas kopienas un atjaunīgās enerģijas pašpatērētājus, ieviestu vienas pieturas aģentūru atjaunīgās enerģijas jomā un ierīkotu atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgas teritorijas ar mērķi sekmēt atjaunīgās enerģijas izvēršanu, veicinot tīkla paplašināšanu, un šajā nolūkā svarīga nozīme būs elektroenerģijas sistēmas elastībai (piemēram, attiecībā uz pieprasījuma reakciju vai uzkrāšanu), mazu iekārtu uzstādīšanai un viedajai uzskaitei. Regulatīvās reformas, kas skar tīklus, būtu jāaskaņo ar investīcijām tīkla jaudas palielināšanā, elastības stimulēšanā un atjaunīgās enerģijas izvēršanā. Turklāt Čehijai ir labs rūpnieciskais potenciāls zaļo tehnoloģiju ražošanai, un tā varētu paātrināt investīcijas klimatam labvēlīgu risinājumu un dekarbonizāciju veicinošu risinājumu izstrādē un ieviešanā, lai līdz 2050. gadam panāktu neto nulles emisiju līmeni.

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

- (35) Enerģijas cenu straujais pieaugums, ko izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, ir izgaismojis nepieciešamību uzlabot Čehijas ēku fonda energoefektivitāti un cīnīties ar enerģētisko nabadzību. Čehija ir reaģējusi, uzsākot uz dzīvojamām ēkām vērstas programmas un palīdzot vecāka gadagājuma cilvēkiem un mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Tomēr jāpieliek lielākas pūles energoefektivitātes uzlabošanai, padarot to pieejamāku. Tas ir iespējams, atvieglojot gan mājsaimniecībām, gan rūpniecībai administratīvo piekļuvi subsīdijām, tostarp uzlabojot valsts iestāžu spējas un prasmes. Ir vajadzīgas arī informācijas kampaņas un īpaši šim nolūkam paredzēti, valsts mērogā piedāvāti konsultāciju pakalpojumi, lai nodrošinātu to, ka iedzīvotāji ir informēti par nepieciešamību un ieguvumiem saistībā ar enerģijas patēriņa samazināšanu, un lai palīdzētu privātpersonām un rūpniecībai viegli piekļūt subsīdijām. Turklāt Čehijai ir jāpaātrina to darba ņēmēju pārkvalifikācija un prasmju pilnveide, kuriem patlaban trūkst ēku renovācijai vajadzīgo prasmju.
- (36) Čehijas atkarību no fosilās degvielas var arī samazināt, pārejot uz bezemisiju dzelzceļu un citiem bezemisiju mobilitātes veidiem. Tomēr bezemisiju transportlīdzekļu un modernas, lieljaudas uzlādes un uzpildes infrastruktūras ieviešanas temps ir bijis pieticīgs. Attiecībā uz regulatīvo jomu jāatzīmē, ka Tīras mobilitātes valsts rīcības plāna pārskatīšanai un ar to saistītajām regulatīvajām izmaiņām vajadzētu būt sākumpunktam, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus un likvidētu šķēršļus pārejai uz bezemisiju mobilitāti.

- (37) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Čehijā 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu septiņās profesijās, kurās ir vajadzīgas specifiskas prasmes saistībā ar zaļo pārkārtošanos (piemēram, tādās profesijās kā santehniķi, cauruļu montieri, elektriķi un elektromehāniķi) ¹⁹.
- (38) Padome ir izskatījusi 2023. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²⁰ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

¹⁹ Pamatojoties uz Eiropas Darba iestādes sagatavoto Eiropas Nodarbinātības dienestu tīkla (*EURES*) ziņojumu par darbaspēka trūkumu un pārpalikumu 2022. gadā, t. i., datiem, kurus iesnieguši *EURES* valstu koordinācijas biroji. Prasmju un zināšanu prasības ir balstītas uz Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācijas (*ESCO*) taksonomiju par prasmēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām. Piemēri ir analizēti, pamatojoties uz *ESCO* prasmju īpatsvaru zaļās pārkārtošanās jomā attiecīgajās nozarēs. Dati nav salīdzināmi starp valstīm un aptver dažādas nozares.

²⁰ Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktam.

AR ŠO IESAKA Čehijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājāsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 6,0 % ²¹.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Veikt pasākumus, lai nodrošinātu valsts finanšu ilgtermiņa fiskālo ilgtspēju, tajā skaitā pensiju sistēmas ilgtspēju.

2. Paātrināt atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, tostarp nodrošinot pienācīgas administratīvās spējas, un ātri pabeigt papildinājuma, tostarp *REPowerEU* nodaļas, iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Paplašināt sociālo mājokļu un cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu, tajā skaitā pieņemot īpašu tiesisko regulējumu, uzlabojot koordināciju starp dažādām publiskām struktūrām un stimulējot jaunu mājokļu būvniecību, kā arī esošo mājokļu atjaunošanu.

²¹ Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,5 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 24. apsvērumā.

4. Samazināt atkarību no fosilajām degvielām. Palielināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu, veicot papildu investīcijas elektrotīklos un tieši izvēršot atjaunīgo energoresursu jaudu. Racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras attiecībā uz atjaunīgo enerģiju un panākt, ka tīkls ir piemērots tam, lai nodrošinātu piekļuvi atjaunīgajiem energoresursiem, kas panākams, veicot papildu reformas, atceļot ierobežojumus attiecībā uz maza mēroga atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtām un izveidojot vienas pieturas aģentūru, palielinot tīkla elastību un radot labvēlīgus apstākļus energokopienām. Palielināt centralizētās siltumapgādes sistēmu un ēku fonda energoefektivitāti, stimulējot pilnīgu renovāciju un atjaunīgā siltuma avotus, gan mājtsaimniecībām, gan rūpniecībai atvieglojot administratīvo piekļuvi subsīdijām, un veidot valsts iestāžu spējas un uzlabot to prasmes. Veicināt bezemisiju transportlīdzekļu ieviešanu un palielināt lieljaudas uzlādes un uzpildes infrastruktūras pieejamību, veicot jaunas reformas, kuru mērķis ir radīt labvēlīgus apstākļus un likvidēt esošos šķēršļus transportlīdzekļu un infrastruktūras izvēršanai. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
